

ШИФР «Страховий портфель»

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

«АНАЛІЗ СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ»

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Теоретичні основи формування та управління страховим портфелем страхової компанії	5
2 Аналіз страхового портфелю страхової компанії на прикладі АТ «СК «АРКС».....	12
3 Напрямки оптимізації страхового портфелю АТ «СК «АРКС».....	28
Висновки.....	32
Список використаних джерел.....	34
Додаток А Фінансова звітність АТ «СК «АРКС» за 2020 рік.....	37
Додаток Б Фінансова звітність АТ «СК «АРКС» за 2021 рік.....	41
Додаток В Фінансова звітність АТ «СК «АРКС» за 2022 рік.....	45

ВСТУП

Актуальність. Страховий портфель є ключовим фактором, що впливає на фінансову стабільність і розвиток страхової компанії, адже від його збалансованості, якості та прибутковості залежить фінансова стійкість та конкурентоспроможність страховика. В умовах мінливого ринкового середовища, загострення конкуренції та підвищення вимог до платоспроможності страхових компаній, ефективне управління страховим портфелем набуває особливої уваги.

Формування оптимального страхового портфеля з належною диверсифікацією ризиків є запорукою виконання страховиком взятих на себе зобов'язань перед клієнтами. Удосконалення процесів формування портфеля сприятиме залученню нових клієнтів, розширенню ринкової частки та посиленню конкурентних позицій страхової компанії. Тому важливим питанням залишається аналіз та управління страховим портфелем, його оптимізація, які дозволять страховику діяти відповідно визначених напрямків та забезпечувати необхідну норму прибутку.

Метою наукової роботи є оцінка страхового портфелю АТ «СК «АРКС».

Мета дозволила сформулювати завдання, які вирішувалися у роботі:

- дослідити сутність та принципи формування страхового портфелю, задачі управління страховим портфелем;
- узагальнити види та характерні особливості страхового портфелю страхової компанії;
- навести загальну характеристику фінансово-економічної діяльності АТ «СК «АРКС»;
- провести аналіз страхового портфелю АТ «СК «АРКС»;
- обґрунтувати пропозиції щодо оптимізації страхового портфелю АТ «СК «АРКС».

Об'єкт дослідження – страховий портфель страхової компанії. Наукова робота виконана на матеріалах АТ «СК «АРКС».

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади аналізу страхового портфелю страхової компанії.

У процесі дослідження використовувалися наступні методи дослідження: при вивченні теоретичних аспектів формування та управління страховим портфелем – метод наукової абстракції та логічного узагальнення, порівняння, індукції та дедукції; при аналізі фінансово-економічної діяльності та страхового портфелю АТ «СК «АРКС» – методи аналізу та синтезу, порівняння, групування, економіко-статистичні методи, зокрема, графічний, табличний, розрахунок відносних та середніх показників, коефіцієнтний аналіз фінансових звітів.

Інформаційною базою для написання конкурсної роботи були нормативно-правова база відповідно до теми дослідження, фінансова звітність АТ «СК «АРКС» за 2020–2022 рр., внутрішня нормативна документація страхової компанії, статистичні звіти НБУ, навчально-методичні посібники, монографічні дослідження, наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів періодичні видання та інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМ ПОРТФЕЛЕМ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

На сучасному етапі розвитку ринку фінансового посередництва, страхові компанії виступають не просто як фінансові інститути, а як потужні каталізатори економічного зростання та соціального розвитку. Особливо важливу роль вони відіграють у країнах, що розвиваються, де забезпечують фінансову стабільність та стимулюють інвестиції у різноманітні сектори економіки. Ефективне функціонування страхової компанії нерозривно пов'язане з якістю управління її страховим портфелем. Саме портфель є серцем компанії, що визначає її фінансову стійкість, конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до мінливих ринкових умов. Оптимальна структура портфеля дозволяє компанії не тільки мінімізувати ризики, а й максимально ефективно використовувати свої ресурси для досягнення стратегічних цілей. У сучасному світі, що характеризується високим рівнем глобалізації та зростанням невизначеності, роль страхових компаній стає ще більш важливою, оскільки вони допомагають підприємствам та суспільству впевнено дивитися у майбутнє, захищаючи їх від непередбачуваних подій.

В економічній літературі існують різні визначення поняття «страховий портфель», що наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Методичні підходи до визначення сутності поняття «страховий портфель»

Автори	Характеристика
Дрібноход А.О. [1]	сукупність страхових ризиків, які приймаються на страхування
Журавка О. С. [2]	це обсяг прийнятих на страхування ризиків і вартісних зобов'язань страховика по сформованій сукупності договорів
Пономарьова О. Б., Тихонова В. В., Билименко К. А. [3]	вживається для встановлення фактичної кількості застрахованих об'єктів або діючих договорів страхування
Рудь І. Ю., Рудь В. О. [4]	це певний набір страхових ризиків, які страхова компанія приймає на забезпечення залежно від цілей своєї діяльності.
Комадовська В [5]	це сукупність ризиків, які прийняла страхова компанія (її структурна одиниця або страховий агент), виражається у кількості договорів та/або страхових внесків протягом звітного періоду

Продовження таблиці 1.1

Автори	Характеристика
Журавка О. С., Кожушко І. О., Рябушка Л. Б. [6]	сукупний обсяг страхової відповідальності страхової компанії (її структурної одиниці або страхового агента) за прийнятими на страхування з використанням певного набору фінансових інструментів ризиками на умовах еквівалентності, збалансованості та ефективності, що виражається у фактичній кількості застрахованих об'єктів або укладених договорів страхування

Аналізуючи надані в таблиці визначення терміну «страховий портфель», можна виділити спільні ключові ознаки, а також певні відмінності у трактуваннях різних авторів. Спільним для більшості визначень є розуміння страхового портфеля як сукупність страхових договорів, що відображає загальний обсяг ризиків, прийнятих страховиком на собі, та виражає його фінансові зобов'язання перед страхувальниками.

Разом з тим, існують відмінності: частина авторів розглядає страховий портфель лише як кількісну сукупність застрахованих об'єктів чи договорів, інші враховують і вартісний вимір зобов'язань страховика. Деякі автори акцентують увагу на необхідності збалансованості та диверсифікації ризиків у портфелі, в окремих визначеннях згадується використання фінансових інструментів при його формуванні. Також розглядається портфель як на рівні всієї компанії, так і її структурних підрозділів чи агентів.

Страховий портфель є основою страхової діяльності, адже він акумулює всі прийняті страховиком на страхування ризики та відповідні договори страхування. Саме завдяки коштам від сформованого страхового портфеля страхова компанія отримує страхові премії, які є її основним доходом. Водночас портфель визначає і обсяг потенційних виплат страховику при настанні страхових випадків, тобто формує його витрати та зобов'язання.

Таким чином, оптимально сформований страховий портфель забезпечує прибуткову діяльність страхової компанії, її фінансову стійкість та платоспроможність. Ефективне управління портфелем дозволяє досягти належного рівня диверсифікації ризиків, їх збалансованості та відповідності

цілям і стратегії страховика. Це мінімізує негативні наслідки від великих збитків та забезпечує стабільність компанії.

Зауважимо, що страхові компанії повинні прагнути створити стабільний страховий портфель, підписувати якомога більше договорів і брати на себе максимальну відповідальність за кожен ризик. Склад страхового портфеля має бути збалансованим, включаючи як індивідуальні, так і масові договори, а також договори різних типів (накопичувальні, ризикові тощо). Тому при формуванні страхового портфеля слід керуватися наступними основними принципами, що зображені на рисунку 1.1.

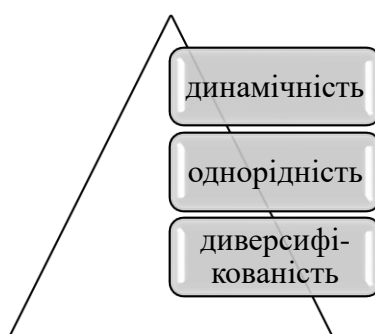

Рисунок 1.1 – Принципи формування страхового портфеля [7]

Страховий портфель має низку ключових властивостей, які потрібно враховувати для ефективного управління ним. По-перше, це динамічність, що відображає баланс між договорами, термін дії яких добігає кінця, і новоукладеними угодами, що дозволяє підтримувати безперервність страхового покриття.

Другою важливою рисою є однорідність ризиків у портфелі. Він має формуватися з великої кількості приблизно рівнозначних за розміром ризиків. Якщо ризики в портфелі сильно відрізняються за розміром, навіть одна велика страхова виплата може поставити під загрозу фінансову стійкість компанії.

Третьою характеристикою є диверсифікованість портфеля за різними видами ризиків, що має суттєвий вплив на фінансову стійкість страхової компанії, оскільки дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити належний рівень доходності від страхової діяльності.

Зауважимо, що важливим параметром страхового портфеля також є величина сукупної страхової суми, оскільки вона формується під впливом тарифної політики страховика та залежить від різноманітності запропонованих страхових продуктів та послуг.

Головні цілі страхових компаній полягають у досягненні максимальної прибутковості, розширенні своєї присутності на ринку та забезпеченні збереження інвестованого капіталу. Саме ці завдання визначають стратегію формування страхового портфеля. З огляду на рівень ризику, який компанія готова взяти на собі, можна виділити три основні типи портфелів: консервативний, диверсифікований та агресивний. Кожен з цих типів має свої особливості та відповідає різним стратегічним цілям компанії. Ці види страхового портфеля можна описати за допомогою певних критеріїв [2]: ступінь ризику портфеля; рівень дохідності; структура страхового портфеля.

Таким чином, розглянемо види страхового портфеля (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Види страхового портфеля [2, 4]

Типи (модель) страхового портфеля	Ступінь ризику	Види страхових портфелів залежно від наданих страхових послуг	Стисла характеристика типів страхового портфеля
Агресивний	Високий	Спеціалізований	Ризикований, має високий рівень дохідності, фінансово нестійкий
Консервативний	Низький	Класичний	Низький ступінь ризику та дохідності, фінансово стійкий.
Диверсифікований	Середній	Комбінований	Середній рівень ризикованості, дохідності та стійкості.

Страхові компанії можуть формувати різні типи страхових портфелів залежно від обраної стратегії та ризику. Агресивний тип портфеля, як правило, є вузькоспеціалізованим і зосередженим на певних високо ризикових видах страхування. Метою такого підходу є максимізація прибутку, однак це також знижує фінансову стійкість страховика.

Натомість консервативний тип портфеля передбачає класичний набір традиційних страхових послуг з низьким ступенем ризику. Він забезпечує

відносно невисокий, але стабільний дохід та високу фінансову стійкість компанії за рахунок нижчих ризиків.

Компромісним варіантом є диверсифікований тип страхового портфеля. Він поєднує ризики середнього рівня та комбінує різні види страхування. Такий збалансований підхід має на меті закріпити чи покращити ринкові позиції страховика, забезпечуючи при цьому помірні показники ризику, доходності та фінансової стійкості.

Управління страховим портфелем – це процес постійного пошуку балансу між ризиком та прибутковістю. Страхова компанія, формуючи портфель, прагне досягти оптимального співвідношення між різними видами страхування, щоб забезпечити стабільний дохід за мінімізації ризику великих збитків. (рис. 1.3).

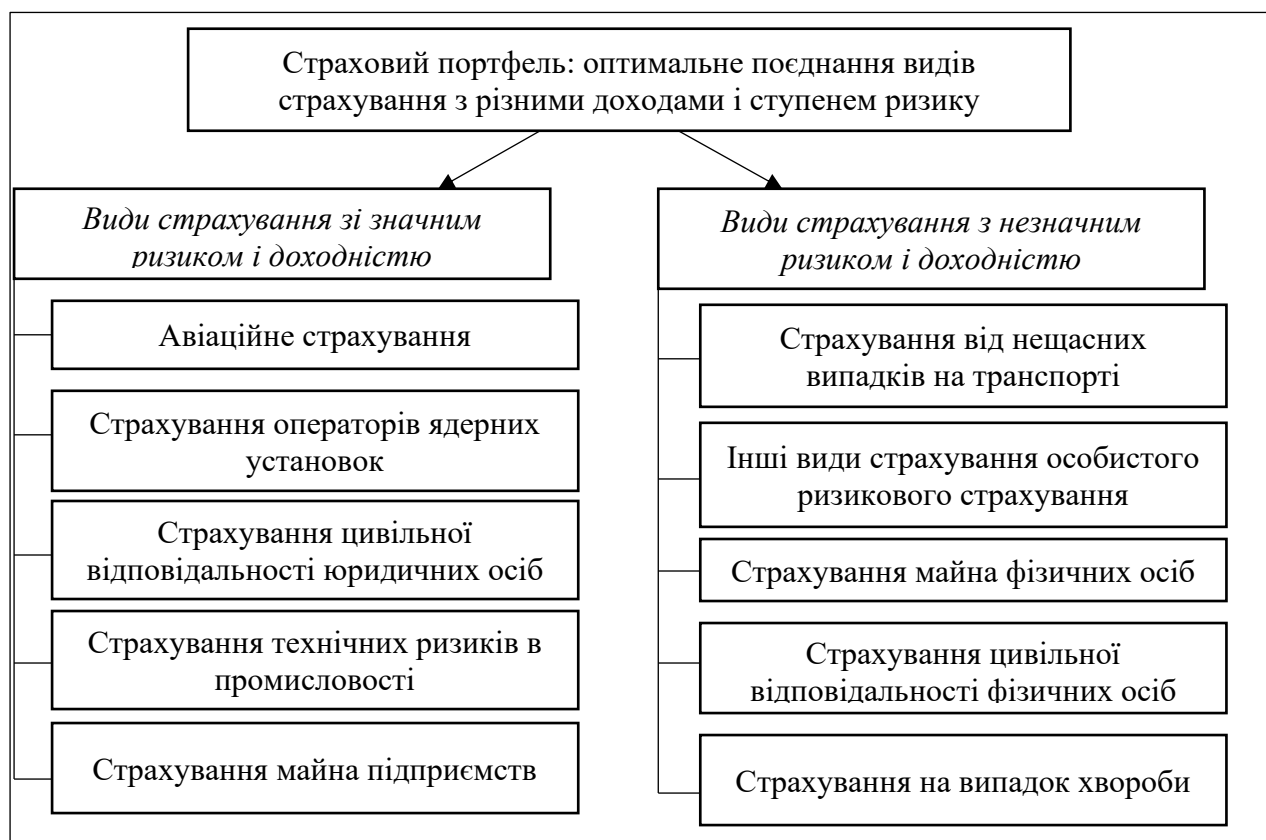

Рисунок 1.3 – Оптимальне співвідношення між видами страхування як елемент збалансованого страхового портфелю [12]

Управління передбачає формування стратегічних і тактичних цілей. Стратегічні та тактичні цілі управління страховим портфелем можна проілюструвати наступним чином (рис. 1.4).

Формування політики управління страховим портфелем починається з визначення довгострокових маркетингових цілей страховика. Саме відділ маркетингу повинен надавати інформацію про ринковий попит на конкретні страхові послуги та оцінювати можливості компанії на обраних сегментах ринку. Відділ маркетингу повинен прогнозувати надходження премій за напрямками діяльності страховика та формувати прогнозний страховий портфель (разом з висновками щодо його збалансованості чи незбалансованості).

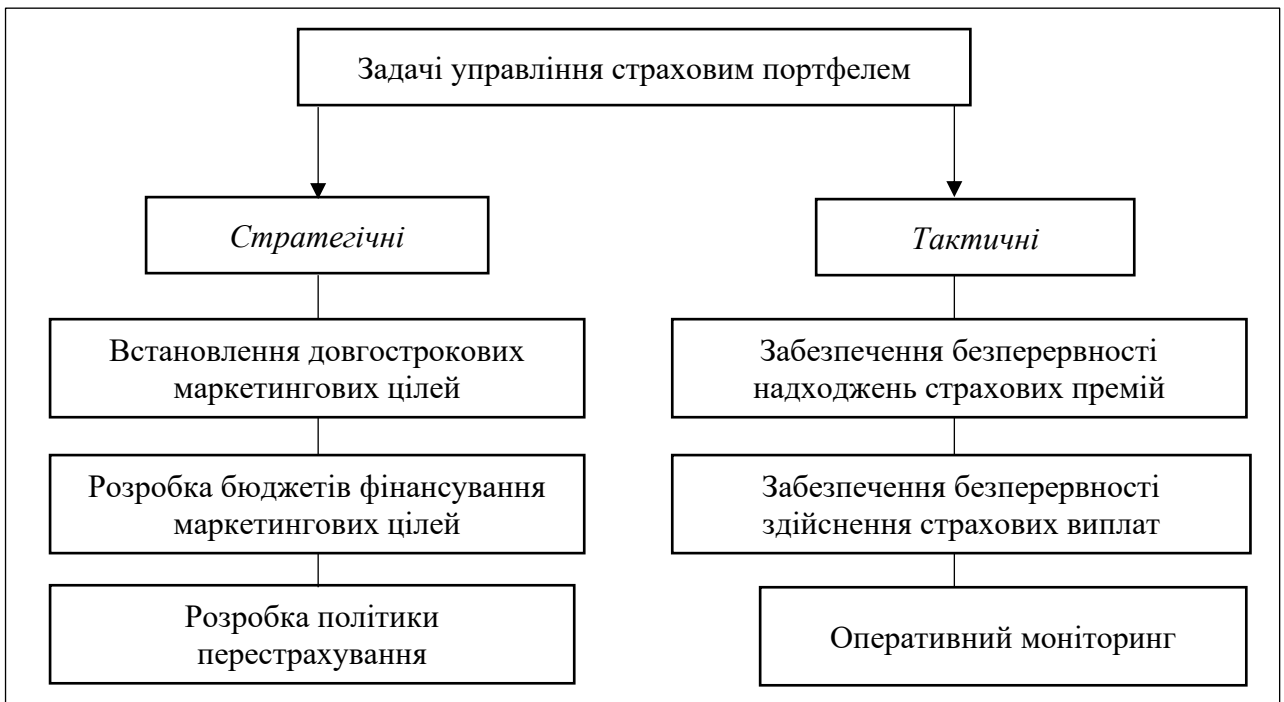

Рисунок 1.4 – Задачі управління страховим портфелем [12]

Стратегічні цілі страховика в управлінні страховим портфелем також включають розробку політики перестраховання. Наприклад, жоден страховик не може розпочати роботу з певним ризиком без адекватного перестраховального покриття. Тому переговори про перестраховання повинні відбуватися до того, як страхові послуги будуть виведені на ринок.

З тактичної точки зору, управління страховим портфелем передбачає постійний моніторинг премій та планів виплат страхових відшкодувань (ключовим моментом тут є забезпечення того, щоб сума виплат за окремими видами відшкодувань не перевищувала суму отриманих премій).

Якість та структура страхового портфеля аналізуються на основі показників, що відображають кількість укладених договорів та загальну суму страхування. Зокрема, структура страхового портфеля характеризується питомою вагою окремих видів страхування та формою страхування (обов'язкове чи добровільне). Для досягнення бажаних якісних показників діяльності кожна страхова компанія намагається впливати на розмір та структуру свого страхового портфеля. Зокрема, управління страховим портфелем дозволяє своєчасно реагувати на зміни як зовнішнього середовища, так і внутрішнього стану страхової компанії, формуючи збалансований, якісний страховий портфель, який є стабільною фінансовою основою страхової компанії.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ НА ПРИКЛАДІ АТ «СК «АРКС»

Історія успіху страхової компанії ARX сягає своїх коренів у 1994 році з заснування компанії VESCO, яка стала одним із піонерів цивілізованого страхового бізнесу в Україні. Через шість років, у 2000 році, з'явився Український страховий альянс, який також сприяв розвитку страхового ринку в країні. Визнаючи високий рівень та потенціал цих компаній, у 2007 році французький страховий гігант АХА придбав обидві компанії, об'єднавши їх під єдиним брендом та створивши лідера українського страхового ринку. Протягом 11 років під брендом АХА компанія демонструвала стабільний ріст, впроваджувала інноваційні рішення та постійно покращувала якість обслуговування клієнтів. Однак у 2018 році Група АХА ухвалила рішення про вихід з українського ринку. Її частку набув канадський страховий холдинг Fairfax Financial Holding, який має значний досвід роботи на світовому страховому ринку. Після зміни власника компанія деякий час продовжувала працювати під брендом АХА, але вже у 2019 році змінила назву на ARX. Сьогодні ARX є одним із лідерів українського страхового ринку, входячи до складу міжнародного страхового та перестраховального холдингу Fairfax, компанія отримала доступ до нових технологій, фінансових ресурсів та експертних знань. Таким чином, необхідно розглянути всі продукти, що надає страхова компанія ARX, що наведені на рисунку 2.1.

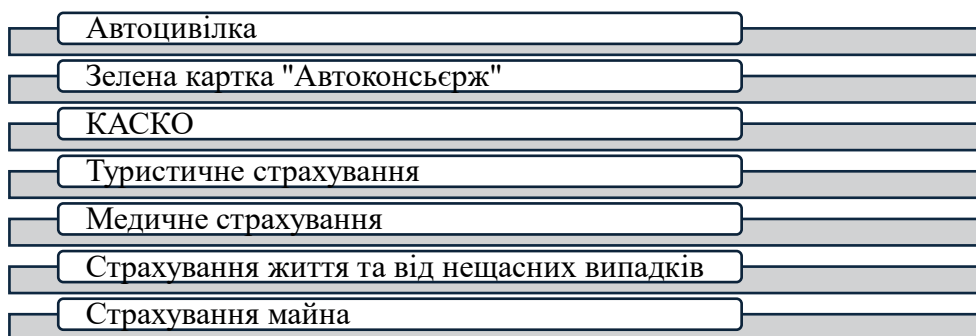

Рисунок 2.1 – Продукти, що надає страхова компанія АТ «СК «АРКС» [13]

Таким чином, ми бачимо широкий вибір різноманітних страхових продуктів та послуг, що охоплюють різні сфери страхового захисту – автотранспортні ризики, медичне страхування, страхування життя та майна, туристичне страхування. Така диверсифікована продуктова лінійка дозволяє компанії залучати клієнтів з різними потребами та формувати збалансований страховий портфель. Наявність обов'язкових та добровільних видів страхування забезпечує стійкий страховий потік.

Основні показники страхової діяльності компанії представлені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Динаміка основних фінансових показників діяльності АТ «СК «АРКС» за 2020-2022 рр. млн. грн. [16]

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення			
				Абсолютне, +/-		Відносне, %	
				2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Страхові премії	2680,0	3405,3	2763,9	725,3	-641,4	127,1	81,2
Страхові виплати	1027,7	1341,4	1039,7	313,7	-301,7	130,5	77,5
Власний капітал	957,3	1154,8	1692,2	197,5	537,4	120,6	146,5
Чистий прибуток	298,7	197,4	537,4	-101,3	310,0	66,1	272,2
Страхові резерви	1564,0	1991,7	2443,2	427,7	451,5	127,4	122,7

Дані з таблиці 2.1 показують динаміку основних фінансових показників діяльності страхової компанії АТ «СК «АРКС» за 2020-2022 роки. Зауважимо, що страхові премії зросли в 2021 році на 27,1% в порівнянні з 2020, але в 2022 знизились на 18,8% відносно 2021 року. Страхові виплати також збільшились в 2021 на 30,5%, але в 2022 зменшились на 22,5% в порівнянні з попереднім роком. Власний капітал компанії поступово зростає – на 20,6% в 2021 і на 46,5% в 2022 році. Чистий прибуток знизився в 2021 на 33,9%, але в 2022 різко зріс на 172,2% в порівнянні з 2021 роком. Страхові резерви збільшувались щороку – на 27,4% в 2021 і на 22,7% в 2022 році.

Отже, спостерігається нестабільна динаміка основних показників – різке зростання в 2021, а потім зниження в 2022 за страховими преміями та виплатами при зростанні власного капіталу, резервів та чистого прибутку в останньому періоді.

Аналіз складу та структури активів і пасивів АТ «СК «АРКС» є невід'ємною частиною комплексної оцінки її фінансового стану, ліквідності, платоспроможності та ризиковості, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо якості та перспектив розвитку страхового портфеля компанії. Тож, проведемо ґрунтовний аналіз активів та пасивів страхової компанії (табл. 2.3), (табл. 2.4).

Таблиця 2.3 – Склад та структура активів балансу АТ «СК «АРКС», [15]

Активи	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	Абсолютне	Відносне
Грошові кошти та їх еквіваленти	189,6	6,20	328,4	8,88	908,7	18,86	719,10	379,27
Депозити в банках	284,7	9,31	323,3	8,74	205,4	4,26	-79,30	-27,85
Інвестиції у боргові цінні папери	365	11,94	1472,5	39,81	1536,5	31,89	1171,50	320,96
Дебіторська заборгованість, у тому числі дебіторська заборгованість за страховою діяльністю	622,5	20,36	812,8	21,98	795	16,50	172,50	27,71
Частка перестраховиків у резерві незароблених премій	37,6	1,23	42,1	1,14	17,5	0,36	-20,10	-53,46
Частка перестраховиків у резерві на покриття збитків	5,1	0,17	8	0,22	699	14,51	693,90	13605,88
Відстрочені аквізиційні витрати	377,6	12,35	510,7	13,81	399,4	8,29	21,80	5,77
Відстрочений податковий актив	37,8	1,24	50,8	1,37	49,9	1,04	12,10	32,01
Обладнання та інші основні засоби	80,1	2,62	68,9	1,86	64,9	1,35	-15,20	-18,98
Нематеріальні активи	38,5	1,26	53,2	1,44	114,6	2,38	76,10	197,66
Передоплати та інші активи	19,2	0,63	25,4	0,69	25,7	0,53	6,50	33,85
Передоплата з податку на прибуток	0	0	2,3	0,06	2,3	0,05	2,3	-
Баланс	3057,8	100	3698,4	100	4818,6	100	1760,80	57,58

Проаналізувавши склад та структуру активів балансу АТ «СК «АРКС», зауважимо, що найбільшу частку в структурі активів займали інвестиції у боргові цінні папери, частка яких зросла з 11,94% у 2020 році до 31,89% у 2022, що свідчить про активну інвестиційну політику компанії. Другою за значимістю статтею була дебіторська заборгованість, у тому числі за страховою діяльністю, яка становила 16,5% активів у 2022 році. Помітну роль відігравали грошові кошти та їх еквіваленти, частка яких значно зросла з 6,2% у 2020 до 18,86% у 2022 році, забезпечуючи високу ліквідність. Питома вага

депозитів у банках, навпаки, знизилася з 9,31% до 4,26%, що може свідчити про перерозподіл коштів на користь інших активів. Суттєвою статтею були відстрочені аквізиційні витрати, пов'язані з придбанням страхового портфеля (8,29% у 2022). Зросла частка перестраховиків у резерві на покриття збитків до 14,51% у 2022 році, відображаючи політику управління ризиками. Незначними були частки основних засобів, нематеріальних активів, відстрочених податкових активів.

Загалом активи компанії продемонстрували значне зростання на 57,58% у 2022 році порівняно з 2020, що забезпечувало міцну фінансову базу для розвитку бізнесу.

Таблиця 2.4 – Склад та структура пасивів балансу АТ «СК «АРКС», [15]

Пасиви	2020		2021		2022		Відхилення 2022/2020	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	Абсолютне	Відносне
Власний капітал, у т. ч.	957,3	31,31	1154,8	31,22	1692,2	35,12	734,9	76,77
Зареєстрований капітал	262	8,57	262	7,08	262	5,44	0	0,00
Резервний капітал	118	3,86	118	3,19	118	2,45	0	0,00
Нерозподілений прибуток	577,4	18,88	774,8	20,95	1290,3	26,78	712,9	123,47
Резерв коливань збитковості	-	-	-	-	21,9	0,45	21,9	-
Зобов'язання, у т. ч.	2100,4	68,69	2543,7	68,78	3126,5	64,88	1026,1	48,85
Резерв незароблених премій, загальна сума	1329,6	43,48	1689,4	45,68	1398,3	29,02	68,7	5,17
Резерв на покриття збитків, загальна сума	234,5	7,67	302,3	8,17	1044,9	21,68	810,4	345,59
Поточне зобов'язання з податку на прибуток та податку на дохід за договорами страхування	28,8	0,94	39	1,05	27,3	0,57	-1,5	-5,21
Суми, що підлягають сплаті перестраховикам	104	3,40	64,7	1,75	146,4	3,04	42,4	40,77
Суми, що підлягають сплаті страховим агентам та власникам страхових полісів	209,6	6,85	271	7,33	373,8	7,76	164,2	78,34
Зобов'язання з оренди	61,1	2,00	54,3	1,47	38,6	0,80	-22,5	-36,82
Нарахування, резерви та інші зобов'язання	132,9	4,35	123,1	3,33	197,2	4,09	64,3	48,38
Баланс	3057,8	100	3698,4	100	4818,6	100	1760,8	57,58

Проаналізувавши склад та структуру пасивів балансу АТ «СК «АРКС», слід відзначити зростання питомої ваги власного капіталу з 31,31% у 2020 році до 35,12% у 2022 році, що відбулося за рахунок акумуляції нерозподіленого прибутку, частка якого зросла з 18,88% до 26,78%. Крім того, у 2022 році був

сформований резерв коливань збитковості на суму 21,9 млн грн. Ці фактори підвищували капіталізацію компанії та її фінансову стійкість. Серед зобов'язань відбулися такі зміни: зменшилась частка резерву незароблених премій з 43,48% до 29,02%, проте значно зросла питома вага резерву збитків - з 7,67% до 21,68%, що може свідчити про підвищення ризиковості страхового портфеля та необхідність формування більших резервів для покриття можливих майбутніх виплат. Компанія також нарощувала зобов'язання перед страховими агентами, власниками полісів та перестраховиками, що корелює із зростанням обсягів бізнесу.

Загалом структура пасивів демонструвала посилення капіталізації, проте водночас висувала виклики щодо управління ризиками андерайтингу та забезпечення достатніх резервів для покриття збитків. Ефективне врегулювання цих питань було критично важливим для підтримання фінансової стійкості компанії в майбутньому.

Динаміка страхових резервів також має істотний вплив на страховий портфель, оскільки їх належне формування є запорукою виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками та відображає ризиковість андерайтингової діяльності і політики управління капіталом (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Динаміка страхових резервів АТ «СК «АРКС», млн. грн., [15]

Показник	Рік			Відхилення 2022/2020	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне
Резерв незароблених премій	1329,6	1689,4	1398,3	68,7	5,17
Резерв на покриття збитків	234,5	302,3	1044,9	810,4	345,59
<i>Всього страхових резервів, валова сума</i>	1564	1991,7	2443,2	879,2	56,21
Резерв незароблених премій	37,6	42,1	17,5	-20,1	-53,46
Резерв на покриття збитків	5,1	8	699	693,9	13605,88
<i>Всього частка перестраховика у страхових резервах</i>	42,8	50,1	716,5	673,7	1574,07
Резерв незароблених премій	1291,9	1647,3	1380,9	89	6,89
Резерв на покриття збитків	229,3	294,2	345,9	116,6	50,85
<i>Всього страхових резервів, чиста сума</i>	1521,3	1941,5	1726,7	205,4	13,50

Проаналізувавши динаміку страхових резервів в період з 2020 по 2022 рік, слід сказати, що у 2022 році в порівнянні з 2020 роком відбулося суттєве зростання валової суми сформованих страхових резервів компанії на 56,21% – з 1564 млн грн до 2443,2 млн грн. Це було зумовлено різким збільшенням резерву збитків на 345,59%. Резерв незароблених премій також зріс, але значно повільнішими темпами – на 5,17%. Така динаміка може свідчити про підвищення ризиковості страхового портфеля компанії та необхідність створення більших резервів для покриття майбутніх страхових виплат. Частка перестраховика у страхових резервах також істотно зросла в 15,7 рази, що відображає політику АТ «СК «АРКС» з активного використання перестраховування для зменшення власної відповідальності за ризиками.

Отже, компанія значно нарощувала страхові резерви, особливо резерви збитків, адекватно реагуючи на підвищення ризиковості андеррайтингового портфеля. Водночас активне залучення перестраховувального покриття дозволяло знизити власний ризик та покращити фінансову стійкість бізнесу.

Таким чином, розглянемо та проаналізуємо страховий портфель страхової компанії АТ «СК «АРКС». З початку розглянемо показники величини страхового портфеля, оскільки вони є одними з найважливіших індикаторів діяльності страхової компанії. Аналіз обсягів страхових премій та структури страхового портфеля дає уявлення про масштаби операцій страховика, його спеціалізацію та ринкову частку в різних сегментах страхування (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники величини страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за 2020-2022 рр., млн. грн., [15]

Показник	Рік			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	абсолютне значення	%
Премії підписані, загальна сума	2680,0	3405,3	2763,9	83,9	3,1
Страхові відшкодування виплачені, загальна сума	1000,8	1281,1	1019,2	18,4	1,8
Премії, передані у перестраховування	148,9	163,8	94,8	-54,1	936,3

Продовження таблиці 2.6

Показник	Рік			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	абсолютне значення	%
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	18,6	12,6	7,1	-11,5	-61,8
Коефіцієнт перестраховування (страхові платежі передані у перестраховування /суму страхових премій), %	0,06	0,05	0,03	-0,02	-38,3
Резерв коливань збитковості	-	-	21,9	-	-

Аналізуючи показники величини страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за 2020-2022 роки, можна виявити як позитивні, так і негативні тенденції. Спочатку розглянемо динаміку підписаних страхових премій. У 2021 році відбулося значне зростання на 27,1% порівняно з 2020 роком, що свідчить про успішну роботу компанії у залученні нових клієнтів та розширенні бізнесу. Проте у 2022 році спостерігається різке падіння цього показника на 18,8% у порівнянні з попереднім роком. Сума виплачених страхових відшкодувань у 2020-2021 роках зростала пропорційно збільшенню обсягів зібраних премій. Однак у 2022 році вона знизилась на 20,5% порівняно з 2021 роком, відображаючи скорочення розміру страхового портфеля. У 2021 році динаміка премій, переданих у перестраховування показала збільшення на 10% у порівнянні з 2020 роком. Проте у 2022 році відбулося різке скорочення на 42,1% порівняно з попереднім роком, що може свідчити про зміну стратегії управління ризиками та перестраховування портфеля у компанії. Зауважимо, що сума страхових відшкодувань, отриманих від перестраховиків, демонструє негативну динаміку: зниження на 32,3% у 2021 році та ще на 43,7% у 2022 році порівняно з попередніми періодами. Коефіцієнт перестраховування щороку знижувався, що може сигналізувати про перегляд політики управління ризиками та більшу впевненість компанії у власній здатності утримувати ризики на власному платежі. Важливим моментом є поява у 2022 році резерву коливань збитковості у розмірі 21,9 млн. грн, що свідчить про необхідність формування додаткових резервів для покриття можливих надзвичайних

збитків у майбутньому та підвищеної обачності компанії щодо управління ризиками.

Розглядаючи структуру страхового портфеля, доцільно проаналізувати його у розрізі форм страхування (рис. 2.2).

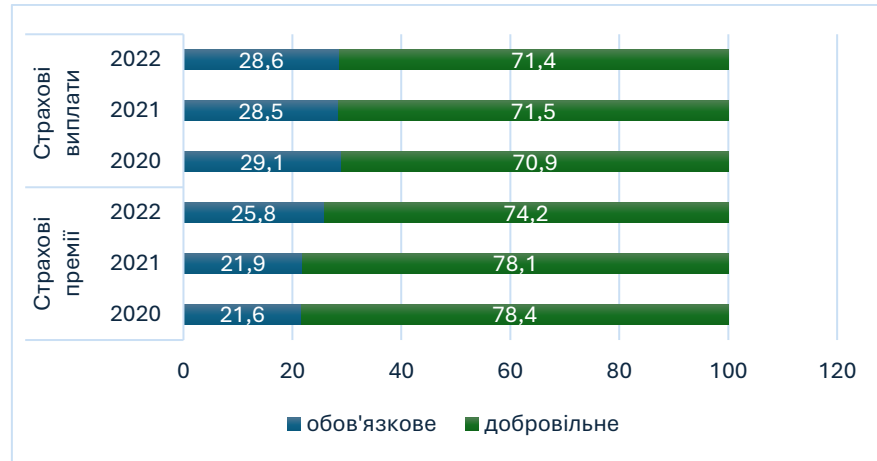

Рисунок 2.2 – Структура страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за формами страхування протягом 2020-2022 рр., %, [15]

Загалом, аналіз структури страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за 2020-2022 роки демонструє орієнтацію компанії переважно на добровільні види страхування за премійним доходом, але більш рівномірний розподіл між добровільним та обов'язковим страхуванням за виплатами, що може розцінюватись як зважена стратегія диверсифікації ризиків та балансування комерційних та регуляторних вимог у діяльності страховика.

Наступним етапом є розгляд складу та структури страхового портфеля за обсягом надходжень страхових премій (табл.2.7), (рис. 2.3).

Таблиця 2.7 – Склад страхового портфеля за обсягом надходжень страхових премій за 2020 – 2022 рр., млн. грн., [15]

Показник	Рік			Відхилення	
	2020	2021	2022	+/-	%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	348,8	460,5	429,0	80,2	23,0
Страхування наземного транспорт у (крім залізничного)	1611,6	2039,0	1517,4	-94,2	-5,8
Страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)	27,6	35,2	20,8	-6,8	-24,6

Продовження таблиці 2.7

Показник	Рік			Відхилення	
	2020	2021	2022	+/-	%
Страховання майна	333,1	397,9	315,0	-18,1	-5,4
Страховання цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	34,5	38,4	35,7	1,2	3,5
Страховання відповідальності перед третіми особами	37,6	57,9	31,6	-6,0	-16,0
Страховання фінансових ризиків	16,8	29,6	44,7	27,9	166,1
Страховання медичних витрат	28,9	49,9	70,8	41,9	145,0
Страховання цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	218,8	258,6	229,5	10,7	4,9
Страховання цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами)	9,3	22,1	50,3	41,0	440,9
Інше	13,0	16,4	19,1	6,1	46,9
Всього	2880,0	3405,3	2763,9	83,9	3,1

Проаналізувавши склад страхового портфеля за обсягом надходжень страхових премій, слід сказати, що найбільшу частку в портфелі компанії займало страхування наземного транспорту (крім залізничного). У 2020 році премії за цим видом становили 1611,6 млн грн. У 2021 році відбулося значне зростання до 2039,0 млн. грн. Проте у 2022 році спостерігалось зниження на 521,6 млн грн (-25,6%) порівняно з попереднім роком до рівня 1517,4 млн. грн. Другим за величиною видом у портфелі було медичне страхування (безперервне страхування здоров'я). Премії за цим видом демонстрували стабільне зростання: з 348,8 млн. грн у 2020 до 460,5 млн. грн у 2021 році (+32,1%). У 2022 році зниження було незначним – до 429,0 млн. грн (-6,8%). Суттєве місце займало страхування майна, з премією 333,1 млн. грн у 2020 році. Однак надалі відбулося скорочення: у 2021 році до 397,9 млн грн (-5,6%), у 2022 – до 315,0 млн грн (-20,8%). Для компанії важливим напрямком був портфель обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. У 2020-2021 роках за внутрішніми договорами премії зросли з 218,8 млн грн до 258,6 млн грн (+18,2%). У 2022 році відбулося незначне зниження до 229,5 млн грн (-11,2%). За міжнародними договорами цього виду спостерігалось стрімке зростання: з 9,3 млн грн у 2020 до 22,1 млн грн у 2021 (+137,6%) та 50,3 млн грн у 2022 році (+127,6%). Інші види, такі як

страхування вантажів і багажу, цивільної відповідальності власників наземного транспорту, відповідальності перед третіми особами тощо, мали менше значення в загальному портфелі компанії.

Отже, в портфелі АТ «СК «АРКС» переважало страхування транспортних ризиків (автомобільне страхування), на другому місці було медичне страхування. Компанія диверсифікувала свій портфель, активно розвиваючи нові напрямки, такі як страхування фінансових ризиків та медичних витрат. Проте через певні макроекономічні фактори у 2022 році відбулося скорочення бізнесу за низкою основних видів страхування.

Розглянемо детальніше структуру страхового портфеля за обсягом надходжень страхових премій (рис. 2.3).

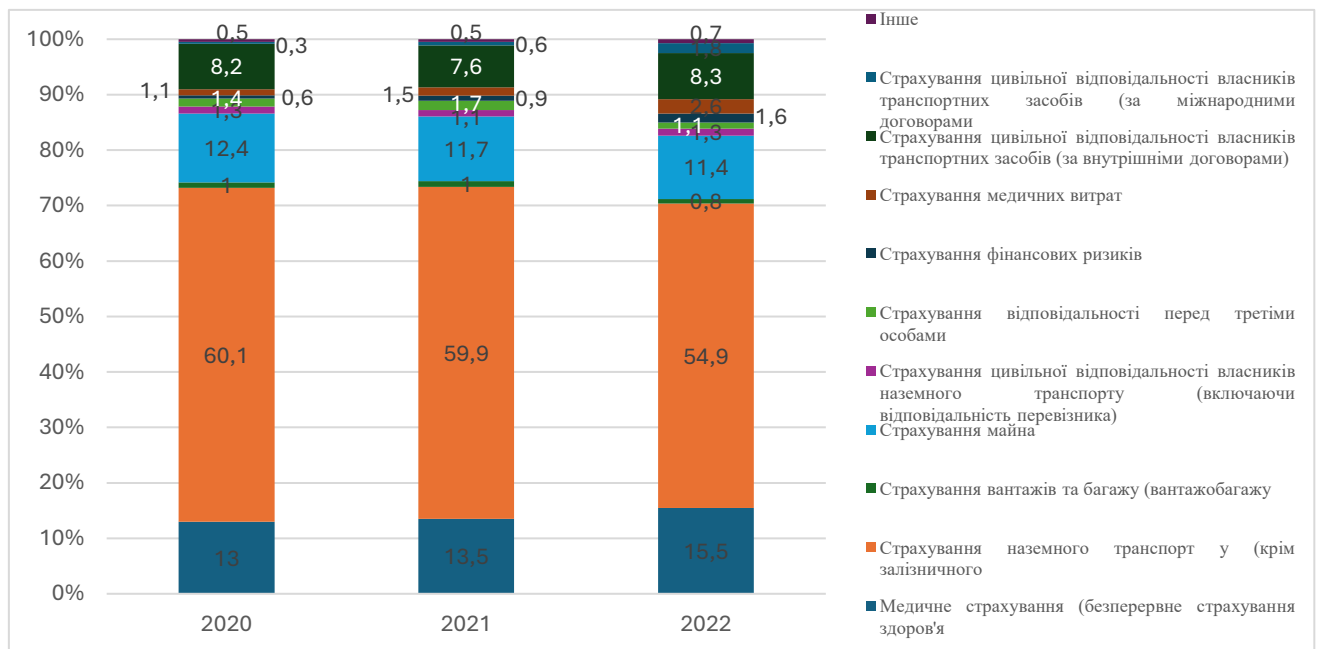

Рисунок 2.3 – Структура страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за обсягом надходжень страхових премій за 2020 – 2022 рр., %, [15]

Розглянувши структуру страхового портфеля АТ «СК «АРКС» у 2020-2022 роках, слід сказати, що основними видами були страхування наземного транспорту (54,9-60,1%) та медичне страхування (13,0-15,5%). Також вагому частку складало страхування майна (11,4-12,4%). Спостерігалось зростання питомої ваги страхування фінансових ризиків (з 0,6% до 1,6%), медичних витрат (з 1,1% до 2,6%) та відповідальності власників транспорту за

міжнародними договорами (з 0,3% до 1,8%). Частки інших видів, таких як страхування вантажів, відповідальності перед третіми особами, були незначними.

Загалом структура портфеля була відносно сталою, з незначними коливаннями часток провідних напрямків діяльності компанії.

Наступним чином розглянемо склад та структури страхового портфеля за обсягом виплат страхових відшкодувань (табл.2.8), (рис. 2.4).

Таблиця 2.8 – Склад страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за обсягом виплат страхових відшкодувань за 2020 – 2022 рр., млн. грн., [15]

Показник	Рік			Відхилення	
	2020	2021	2022	+/-	%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	179,1	226,9	202,2	23,1	12,9
Страхування наземного транспорт у (крім залізничного)	614,9	832,6	638,3	23,4	3,8
Страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)	2,7	0,1	0,3	-2,4	-88,9
Страхування майна	54,5	52,7	49,4	-5,1	-9,4
Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	5,7	7,1	6,9	1,2	21,1
Страхування відповідальності перед третіми особами	0,7	0,5	0,5	-0,2	-28,6
Страхування фінансових ризиків	0,3	2,0	2,8	2,5	833,3
Страхування медичних витрат	17,2	10,4	23,4	6,2	36,0
Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	104,5	133,1	84,5	-20	-19,1
Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами)	1,6	0,4	2,8	1,2	75,0
Інше	0,9	2,6	1,3	0,4	44,4
Всього	982,1	1268,4	1012,2	30,3	3,1

Розглянувши детально склад страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за обсягом виплат страхових відшкодувань протягом 2020-2022 років, зауважимо, що найбільші виплати були здійснені за страхуванням наземного транспорту (крім залізничного). У 2020 році вони становили 614,9 млн грн, у 2021 зросли до 832,6 млн грн (+35,4%), однак у 2022 знизилися до 638,3 млн грн (-23,3% порівняно з 2021). Другим за величиною напрямком за виплатами

було медичне страхування (безперервне страхування здоров'я). Виплати поступово зростали: з 179,1 млн грн у 2020 до 226,9 млн грн у 2021 (+26,6%) та 202,2 млн грн у 2022 році (-10,9%). Значні виплати також були за страхуванням майна, проте з тенденцією до зниження. Решта видів, таких як страхування відповідальності перевізників, відповідальності перед третіми особами, вантажів та багажу, мали незначний внесок у загальний обсяг виплат.

Загалом основними джерелами виплат були транспортне страхування, медичне страхування та страхування майна. Варто відзначити високу волатильність виплат за окремими видами страхування між роками.

Розглянемо детальніше структуру страхового портфеля за обсягом виплат страхових відшкодувань (рис. 2.4).

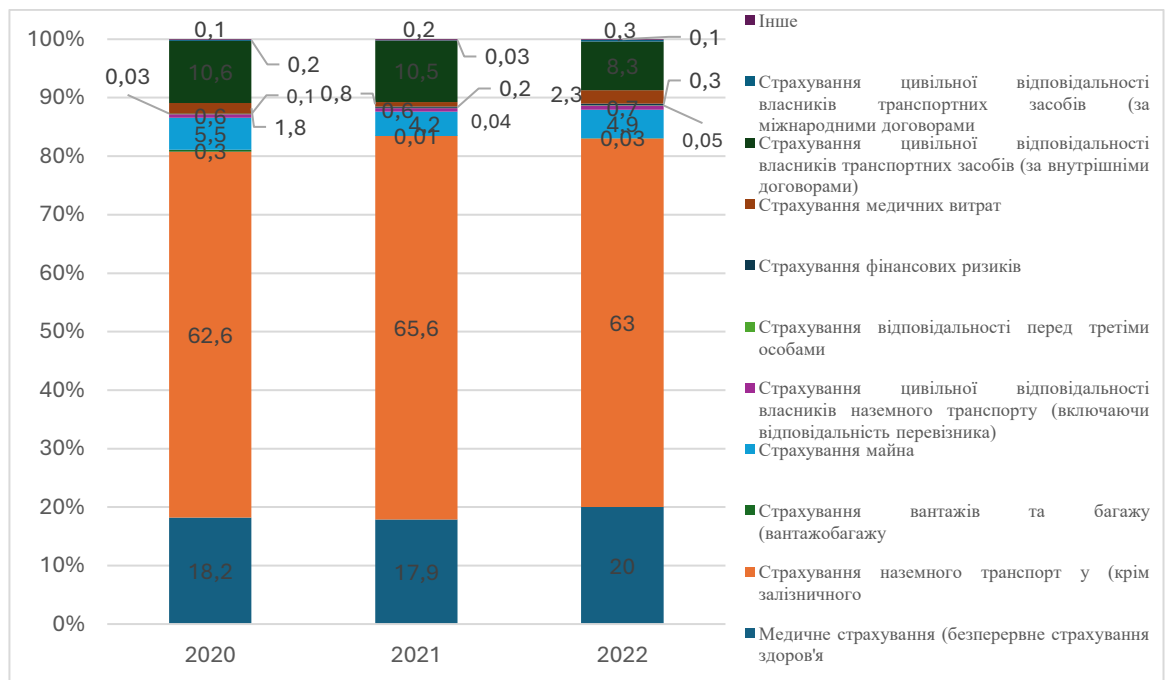

Рисунок 2.4 – Структура страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за обсягом виплат страхових відшкодувань за 2020 – 2022 рр., %, [15]

Проаналізувавши структуру страхового портфеля АТ «СК «АРКС» за обсягом виплат страхових відшкодувань, слід сказати, що основну частку виплат (62,6-65,6%) складало страхування наземного транспорту. На другому місці було медичне страхування (17,9-20,0%). Вагому частку мало також страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів за внутрішніми договорами (8,3-10,6%). Помітну роль відіграло страхування

майна (4,2-5,5%). Частки решти видів страхування у структурі виплат були незначними, хоча спостерігалось деяке зростання виплат за страхуванням медичних витрат та фінансових ризиків.

Загалом структура виплат відображала профіль страхового портфеля компанії, зосередженого переважно на автотранспортних та медичних ризиках. Співвідношення часток різних видів страхування у структурі виплат було відносно стабільним протягом аналізованого періоду.

Важливим показником є рівень виплат, оскільки він відображає здатність страхової компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та характеризує якість її андеррайтингу й управління ризиками (рис.2.5).

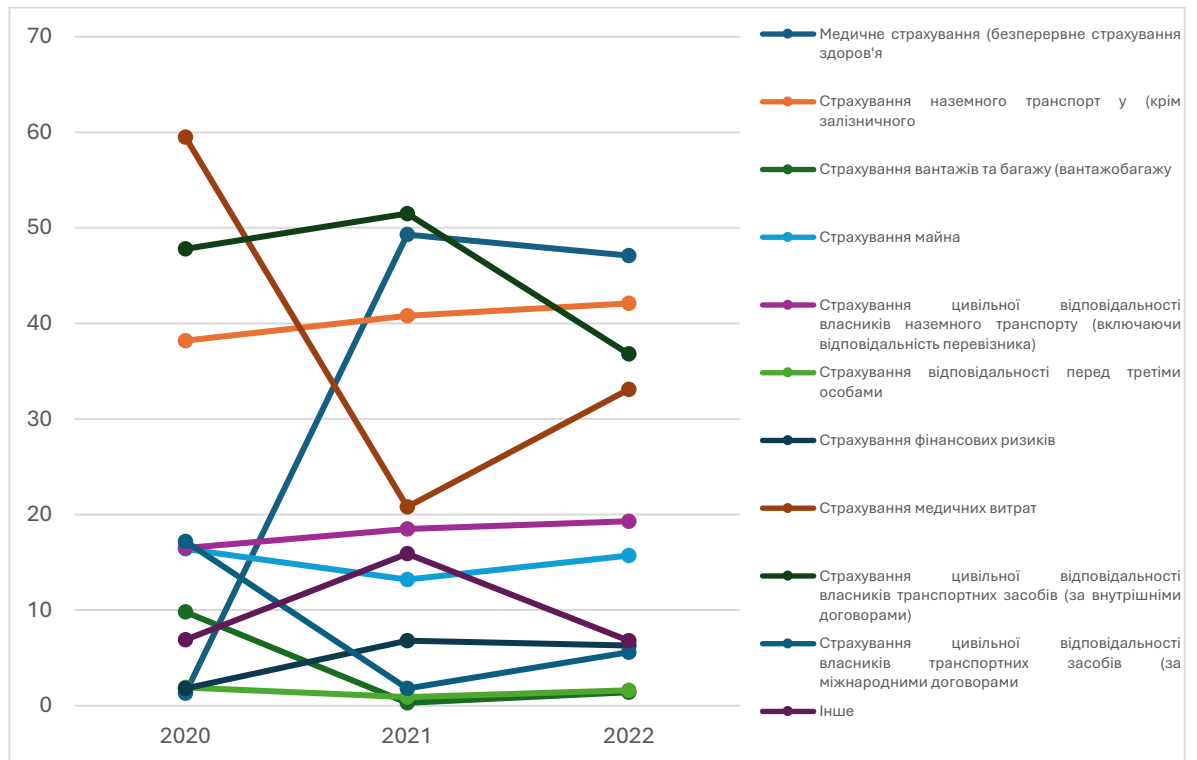

Рисунок 2.5 – Рівень страхових виплат АТ «СК «АРКС» за здійснюваними видами страхування за 2020 – 2022 рр., %, [15]

Розглянувши рівень страхових виплат АТ «СК «АРКС» за різними видами страхування протягом 2020-2022 років, зауважимо, що страхування медичних витрат мало найвищий рівень виплат – 59,5% у 2020 році, знизився до 20,8% у 2021, але знову зріс до 33,1% у 2022 році, що свідчить про високу збитковість цього виду страхування. Рівень виплат за страхуванням цивільної

відповідальності власників транспортних засобів за внутрішніми договорами був також високим. Значний рівень збитковості спостерігався у страхуванні наземного транспорту (крім залізничного), що склав 42,1% у 2022 році. Помірний рівень виплат був характерний для страхування цивільної відповідальності власників транспорту (16,5-19,3%) та страхування відповідальності перед третіми особами (1,6-1,9%). Низький рівень виплат спостерігався у страхуванні вантажів та багажу (0,3-9,8%), страхуванні фінансових ризиків (1,8-6,8%) та інших видах (6,8-15,9%). Високий рівень виплат за деякими основними напрямками діяльності компанії може свідчити про необхідність вдосконалення андерайтингових процедур, тарифної політики та управління ризиками. Водночас нижчі показники виплат за іншими видами можуть вказувати на більш жорсткий ризик-менеджмент.

Загалом рівень виплат демонстрував коливання як між різними видами страхування, так і для окремих видів між роками, що підкреслює важливість постійного моніторингу та коригування діяльності страховика.

Наступним етапом розглянемо рейтингові позиції АТ «СК «АРКС» у розрізі видів страхування (табл. 2.9) та у розрізі основних показників діяльності компанії (табл. 2.10).

Таблиця 2.9 – Рейтингові позиції АТ «СК «АРКС» у розрізі видів страхування, 2020 – 2022 рр., [16]

Вид страхування	Рейтингова позиція компанії у ТОП-25			
	2020	2021	2022	2023
КАСКО	1	1	1	1
ОСАЦВ	7	7	11	12
Зелена картка	-	-	11	11
ДСАЦВ	3	3	3	4
Медичне страхування (ДМС)	4	5	4	4
Страхування від нещасного випадку	-	23	-	22
Страхування туристів	9	8	6	4
Страхування здоров'я на випадок хвороби	-	-	-	14
Страхування майна	1	1	1	1
Страхування вантажів та багажу	12	8	11	8
Страхування фінансових ризиків	13	8	4	2
Морське страхування	13	8	8	5
Агрострахування	4	3	4	3
Вихідне перестрахування	11	10	12	12

Розглянувши рейтингові позиції АТ «СК «АРКС» у ТОП-25 страховиків за різними видами страхування в 2020-2023 роках, зауважимо, що компанія стабільно займала провідні місця за такими напрямками: КАСКО (1 місце протягом усіх років), страхування майна (1 місце), ДСАЦВ (3-4 місця), медичне страхування (4-5 місця), агостраховання (3-4 місця). Помірні позиції спостерігалися у страхуванні туристів (4-9 місця), ОСАЦВ (7-12 місця), страхуванні вантажів (8-12 місця). Високі рейтингові місця були досягнуті у страхуванні фінансових ризиків (2-13 місця) та морському страхуванні (5-13 місця). Водночас за деякими новими видами, як от страхування здоров'я на випадок хвороби, компанія лише почала займати позиції (14 місце у 2023 році).

Загалом АТ «СК «АРКС» утримувала лідируючі та провідні рейтингові позиції за основними традиційними видами страхування, поступово розширюючи присутність на нових перспективних напрямках ринку.

Таблиця 2.10 – Рейтингові позиції АТ «СК «АРКС» у розрізі основних показників діяльності компанії, 2020 – 2022 рр., [16]

Показник	Рейтингова позиція компанії у ТОП-45			
	2020	2021	2022	2023
Валові страхові премії	1	1	2	1
Чисті страхові премії	1	1	1	1
Темпи зростання страхових премій	22	30	23	21
Страхові виплати	2	2	2	2
Рівень страхових виплат	26	23	22	17
Страхові резерви	3	2	1	1
Активи страхової компанії	2	1	1	1
Розмір власного капіталу страхової компанії	2	1	1	1
Гарантійний фонд страхової компанії	3	1	1	1
Фінансові результати страхової компанії	2	1	1	2
Нерозподілений прибуток страхової компанії	2	1	1	1

Аналізуючи рейтингові позиції АТ «СК «АРКС» серед ТОП-45 страховиків за основними показниками діяльності у 2020-2023 роках, можна відзначити наступне: Компанія стабільно утримувала лідируючі позиції (1-2 місця) за такими ключовими показниками: валові та чисті страхові премії, страхові виплати, активи, власний капітал, гарантійний фонд, фінансові результати та нерозподілений прибуток. Дещо нижчі, але все одно провідні

рейтингові місця, спостерігалися за темпами зростання премій (21-30 місця) та рівнем страхових виплат (17-26 місця). Ці позиції свідчать про міцні ринкові позиції АТ «СК «АРКС» як одного з лідерів страхового ринку, її високу капіталізацію, прибутковість та фінансову стійкість. Особливо слід відзначити 1 місце компанії за розміром сформованих страхових резервів, гарантійного фонду та нерозподіленого прибутку в останні роки, що вказує на виважену політику управління ризиками та консервативний підхід до забезпечення платоспроможності.

Загалом рейтингові позиції підтверджують високий професіоналізм менеджменту та ефективність управління бізнесом АТ «СК «АРКС» на страховому ринку України.

3 НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЮ АТ «СК «АРКС»

Формування збалансованого страхового портфеля є однією з основних умов забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. Враховуючи той факт, що запропоновані в сучасній економічній літературі підходи до оптимізації портфелів страхових компаній та їх математичні формулювання враховують лише специфіку інвестиційної діяльності, необхідною є адаптація існуючих моделей та розробка нових підходів до диверсифікації портфеля в контексті страхової та перестрахової діяльності. Теоретичні дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців показали, що збалансований страховий портфель є чи не найважливішим фактором забезпечення фінансової надійності страхової компанії. На сьогодні структура страхових портфелів вітчизняних страхових компаній значною мірою не регулюється національними органами страхового нагляду, що є одним з основних недоліків національної системи регулювання. Незбалансований страховий портфель, в якому переважають високоризикові види автостраховання та медичного страхування, може призвести до краху страхової організації у разі падіння ставок премій (що цілком можливо в умовах фінансової чи економічної кризи). Саме тому, одним з основних механізмів забезпечення фінансової стійкості страхових компаній в умовах трансформації української економіки є оптимізація структури страхового портфеля. Натомість, фінансова надійність страхової компанії залежить від низки чинників, зокрема від стану страхового портфеля, структура якого визначає обсяги страхових премій, страхових резервів та суми, що виплачуються страховою компанією. За такого підходу страховий портфель можна розглядати як інтегрований інструмент управління платоспроможністю страхової компанії.

Таким чином, необхідно розглянути та проаналізувати прибутковість кожного виду страхування компанії ARX, що визначається за формулою [18]:

$$r_i = \frac{ZP_i - SV_i - VV_i}{SP_i} \quad (3.1)$$

де r_i – рентабельність і-того виду страхування;

ZP_i – зароблені премії за і-тим видом страхування;

SV_i – страхові виплати за і-тим видом страхування;

VV_i – витрати на ведення справи за і-тим видом страхування;

SP_i – сума страхових надходжень за і-тим видом страхування.

Тож, на основі наведеної вище формули, проаналізуємо показники прибутковості видів страхування страхової компанії ARX, що зображені у таблиці 3.1, оскільки такий аналіз є ефективним інструментом для оцінки збалансованості та оптимальності страхового портфеля компанії. Детальний розгляд динаміки прибутковості різних видів страхування протягом 2020-2022 років дозволить виявити сильні та слабкі сторони поточного портфеля, визначити перспективні напрямки для подальшого розвитку, а також ідентифікувати потенційні ризики та загрози, на які варто звернути увагу керівництву компанії для своєчасного реагування та коригування стратегії.

Таблиця 3.1 – Показники прибутковості видів страхування АТ «СК»АРКС» у 2020–2022 рр., %, [16]

Показник	Рік			Відхилення
	2020	2021	2022	+/-
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	31	26	44	13
Страхування наземного транспорт у (крім залізничного)	27	22	39	12
Страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)	29	89	60	31
Страхування майна	47	43	51	4
Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	48	53	58	11
Страхування відповідальності перед третіми особами	85	81	93	8
Страхування фінансових ризиків	78	82	47	-31
Страхування медичних витрат	31	70	45	14
Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	29	25	53	24
Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами)	51	49	47	-4

Аналізуючи дані таблиці 2.11, можна зробити наступні спостереження та висновки: медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) мало стійку тенденцію до зростання, збільшившись з 31 % у 2020 році до 44 % у 2022 році, що свідчить про зростаючий попит на ці страхові послуги. Страхування наземного транспорту (крім залізничного) також демонструє зростання з 27 % до 39 % протягом аналізованого періоду, що може бути пов'язано із збільшенням кількості транспортних засобів та підвищенням уваги до їх страхування. Страхування вантажів та багажу продемонструвало найбільше зростання серед усіх видів страхування, збільшившись більш ніж удвічі – з 29 % у 2020 році до 60 % у 2022 році, що може свідчити про розвиток транспортної галузі та зростання обсягів перевезень. Страхування майна мало помірне зростання з 47 % до 51 %, що відображає стабільний попит на цей вид страхових послуг. Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) зросло з 48 % до 58 %, що може бути пов'язано з посиленням вимог до безпеки на дорогах та підвищенням відповідальності перевізників. Страхування відповідальності перед третіми особами збільшилося з 85 % до 93 %, що свідчить про зростаючу увагу до питань безпеки та захисту від можливих ризиків. Страхування фінансових ризиків, навпаки, продемонструвало значне зниження з 78 % у 2020 році до 47 % у 2022 році, що може бути спричинено волатильністю фінансових ринків чи зміною стратегії компанії у цьому сегменті. Страхування медичних витрат зросло з 31 % до 45 %, що підтверджує підвищений попит на такі страхові продукти серед населення. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами) мало значне збільшення з 29 % до 53 %, що може бути пов'язано з посиленням вимог до страхування автоцивільної відповідальності на внутрішньому ринку. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) дещо знизилося з 51 % до 47 %, що свідчить про відносну стабільність у цьому сегменті.

Загалом, таблиця 3.1 демонструє загальне зростання прибутковості з 2020 по 2022 рік, що свідчить про ефективну стратегію компанії та її здатність адаптуватися до змін ринку. Водночас, дані показують необхідність приділити увагу окремим видам страхування, зокрема страхуванню фінансових ризиків, де спостерігалось значне зниження прибутковості.

Також, розглянемо основні зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на розвиток страхового портфеля АТ «СК «АРКС» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Чинники розвитку страхового портфеля

<i>Зовнішні чинники</i>	<i>Внутрішні чинники</i>
<p>1. економічна ситуація в країні та рівень доходів населення: ці фактори визначають платоспроможний попит на страхові послуги;</p> <p>2. законодавче регулювання страхової діяльності: зміни у законодавстві можуть вводити нові вимоги та обмеження або, навпаки, відкривати нові можливості для розвитку певних видів страхування;</p> <p>3. рівень конкуренції на страховому ринку: наявність багатьох гравців може змушувати компанію шукати нові ніші та диверсифікувати свою діяльність;</p> <p>4. розвиток галузей економіки: зростання певних секторів (наприклад, транспорту, будівництва) може стимулювати попит на відповідні страхові продукти;</p> <p>5. технологічний прогрес: впровадження нових технологій може відкривати нові можливості для управління ризиками та розробки інноваційних страхових продуктів.</p>	<p>1. фінансовий стан та ресурсна база компанії: наявність достатніх фінансових ресурсів дозволяє диверсифікувати діяльність та розширювати страховий портфель;</p> <p>2. кваліфікація персоналу та якість менеджменту: компетентність співробітників у різних галузях страхування та ефективне управління компанією можуть забезпечити її конкурентоспроможність;</p> <p>3. репутація та бренд компанії: позитивний імідж та довіра клієнтів можуть сприяти залученню нових клієнтів та розширенню діяльності;</p> <p>4. технологічне забезпечення та інновації: впровадження сучасних технологій управління ризиками, автоматизації процесів та розробки нових страхових продуктів може підвищити ефективність компанії;</p> <p>5. стратегія розвитку та диверсифікації: чітка стратегія виходу на нові ринки та сегменти страхування може забезпечити збалансований розвиток страхового портфеля;</p> <p>6. партнерські відносини та співпраця: налагодження співпраці з іншими учасниками ринку, фінансовими установами, агентами та брокерами може відкрити нові можливості для розширення діяльності.</p>

*сформовано автором самостійно

Таким чином, для успішного розвитку страхового портфеля АТ «СК «АРКС» необхідно враховувати як зовнішні фактори (економічні, законодавчі, конкурентні), так і внутрішні чинники, пов'язані з ресурсами, кваліфікацією персоналу, технологіями та стратегією компанії.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз сутності страхового портфеля, показав нам різнобічність поглядів різних авторів на дослідження даної категорії. Нами було виокремлено спільні та відмінні ознаки серед зазначених трактувань. Виявили, що оптимально сформований страховий портфель забезпечує прибуткову діяльність страхової компанії, її фінансову стійкість та платоспроможність. Також, зауважимо, що при формуванні страхового портфеля слід керуватися наступними основними принципами: динамічність, однорідність та диверсифікованість.

Таким чином розглянувши історію створення страхової компанії, слід сказати, що вона почалася у 1994 році. Проаналізувавши динаміку основних фінансових показників діяльності страхової компанії АТ «СК «АРКС», слід сказати, що спостерігається нестабільна динаміка основних показників, що пов'язана з кризовими явищами в Україні. Проаналізувавши страховий портфель АТ «СК «АРКС» протягом 2020-2022 років, слід сказати, що компанія була одним з лідерів страхового ринку України за обсягами зібраних премій, виплат, активів, капіталу та іншими ключовими показниками, посідаючи стабільно високі рейтингові позиції. Основними напрямками діяльності були страхування наземного транспорту (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»), медичне страхування та страхування майна, які формували основний обсяг страхового портфеля. Спостерігалася диверсифікація бізнесу за рахунок розвитку нових видів, таких як страхування фінансових ризиків, медичних витрат. У 2021 році компанія продемонструвала значне зростання обсягів бізнесу за багатьма показниками, однак у 2022 відбулося скорочення через вплив зовнішніх макроекономічних факторів. Рівень виплат за окремими основними видами страхування був досить високим, що вказувало на необхідність удосконалення андеррайтингу та управління ризиками. Компанія дотримувалась консервативної політики формування резервів, гарантійного

фонду, управління капіталом для забезпечення платоспроможності. Висока прибутковість, акумуляція значних активів та нерозподіленого прибутку створювали міцну фінансову основу для подальшого стійкого розвитку бізнесу. Загалом, АТ «СК «АРКС» була потужним, фінансово стійким страховиком з диверсифікованим бізнесом, який динамічно розвивався, дотримуючись збалансованої стратегії управління ризиками та капіталом на страховому ринку України.

Проведений нами аналіз прибутковості видів страхування АТ «СК «АРКС» показав нам збалансований та диверсифікований страховий портфель, оскільки компанія присутня в різних сегментах страхового ринку та демонструє позитивну динаміку у більшості з них. Проте, варто приділити увагу сегменту страхування фінансових ризиків, де спостерігається значне зниження показників. Крім того, подальший аналіз причин високих темпів зростання в окремих сегментах, таких як страхування вантажів та багажу, може допомогти виявити перспективні напрямки для розвитку компанії.

Також, розглянуті ключові зовнішні та внутрішні чинники, що можуть впливати на розвиток страхового портфеля, свідчать про необхідність ретельного моніторингу та аналізу як зовнішнього середовища (економічної ситуації, законодавчих змін, конкуренції, розвитку галузей), так і внутрішніх факторів (фінансових ресурсів, кваліфікації персоналу, технологій, стратегії розвитку). Врахування цих чинників дозволить АТ «СК «АРКС» своєчасно реагувати на зміни ринку, ефективно управляти ризиками та розробляти стратегії для подальшого зростання та розширення своєї присутності на страховому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дрібноход А.О. Підхід щодо вибору страхового портфеля за цілями страховика. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2008. № 635. С. 63–67
2. Журавка О. С. Теоретичні основи формування страхового портфеля. *Бізнес-інформ*. 2012. № 5. С. 201–204. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/57428>.
3. Пономарьова О. Б., Тихонова В. В., Билименко К. А. Диверсифікація страхового портфеля в умовах змінного внутрішнього середовища. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 842–845. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/167.pdf>.
4. Рудь І. Ю., Рудь В. О. Оптимізація портфеля страхової компанії з врахуванням ступенів ризику. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 187–190. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5937/Загрузити.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
5. Комадовська В. Особливості управління портфелем договорів страхування життя. *Світ фінансів*. 2010. С. 105–116. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/452>.
6. Журавка О. С., Кожушко І. О., Рябушка Л. Б. Процес управління страховим портфелем страхової компанії. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 9. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-08-02>.
7. Фінансово-економічна діяльність страхових компаній: основні напрями фінансової стратегії і планування у страхування, формування страхового портфеля. *Навчально-інформаційний портал ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*. URL: <http://moodle.nati.org.ua/mod/book/view.php?id=10064>.

8. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX : станом на 19.05.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
9. Павлов В. І., Павлов К. В., Свердлюк Г. В. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент». Рівне: НУВГП, 2014. 102с.
10. Кузьменко О. К., Ананенко І. В. Формування та управління страховим портфелем страхових компаній в сучасних умовах. С. 372–373. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/12384/1/75%20Т.1-373-374.pdf>.
11. Сердечна Ю. С., Шишпанова Н.О. Методичні основи управління страховим портфелем. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2017. №6. С. 170–175. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/serdechna.pdf>
12. Павлов В. І., Павлов К. В., Свердлюк Г. В. Конспект лекцій з дисципліни «Страховий менеджмент». Рівне: НУВГП, 2014. 102с.
13. Про компанію | ARX (раніше АХА Страхування). ARX. URL: <https://arx.com.ua/pro-kompaniyu>.
14. Репутація та відповідальність | Страхова компанія ARX. ARX. URL: <https://arx.com.ua/reputation-responsibilities>.
15. Публічна та фінансова інформація | ARX (раніше АХА Страхування). ARX. URL: <https://arx.com.ua/publiczna-ta-finansova-informatsiya>.
16. Рейтинг страхових компаній України. *FORINSURER*. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/12/2>.
17. Kisilyova I., Kulakova K. Evaluation of insurance portfolio. *Економіка та суспільство*. 2021. No. 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-49>.
18. Хавтур О. Оптимізація структури страхового портфеля: управління ризиками і дохідністю. *Світ фінансів*. 2007. №1(10). С. 142–152. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26166/1/XABTYP.pdf>.

19. Гориславець П. А. Проблеми оптимізації страхового портфеля. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/9870b7bc-ad8f-4685-aaaf-35008c65c547/content>.
20. Бойко А. О., Роечко В. В. Оптимізація структури страхового портфелю за рахунок операцій перестраховування. С. 1–5. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/62060/7/Boiko,%20Roienko.pdf>.
21. Бойко А. О. Оптимізація портфеля страхової компанії на основі застосування операцій перестраховування. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №1 (115). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54542/7/Boiko_reinsurance.pdf.
22. Баранов А. Л. Збалансованість страхового портфеля та його вплив на фінансову надійність страховика. *Ринок цінних паперів України*. 2006. № 9–10. С. 65–71.
23. Шаповал Л. П. Формування та оптимізація страхового портфеля страховика. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. № 2-2(104). С. 38–43. URL: <http://www.puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/77/70>.
24. Quantitative methods estimation of the competitiveness of insurance companies in the context of sustainable development / I. Dyakonova et al. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 3, no. 34. P. 366–380. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215575>.

ДОДАТОК А

Фінансова звітність підприємства за 2020 рік
 Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12. 2020 рік

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2020 р.	31 грудня 2019 р. (після змін облікової політики, Примітка 3)	1 січня 2019 р. (після змін облікової політики, Примітка 3)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	189 645	96 157	287 451
Депозити в банках	8	284 690	481 803	396 007
Інвестиції у боргові цінні папери	9	1 364 955	801 797	572 659
Дебіторська заборгованість, у тому числі дебіторська заборгованість за страховою діяльністю	10	622 544	503 042	359 741
Частка перестраховиків у резерві незароблених премій	19	37 619	15 552	8 648
Частка перестраховиків у резерві на покриття збитків	19	5 139	2 702	8 493
Відстрочені аквізиційні витрати	22	377 550	325 093	256 422
Відстрочений податковий актив	26	37 779	27 358	26 160
Обладнання та інші основні засоби	11	80 126	86 670	107 994
Нематеріальні активи	12	38 514	27 174	21 240
Передоплати та інші активи	13	19 222	22 291	14 949
ВСЬОГО АКТИВІВ		3 057 783	2 389 639	2 059 764
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Резерв незароблених премій, загальна сума	19	1 329 564	1 122 579	912 907
Резерв на покриття збитків, загальна сума	19	234 480	210 713	183 527
Поточне зобов'язання з податку на прибуток та податку на дохід за договорами страхування	14	28 824	17 436	15 139
Суми, що підлягають сплаті перестраховикам	15	104 003	36 326	19 918
Суми, що підлягають сплаті страховим агентам та власникам страхових полісів	16	209 625	164 695	136 954
Зобов'язання з оренди	17	61 069	58 665	72 315
Нарахування, резерви та інші зобов'язання	18	132 882	102 787	175 181
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		2 100 447	1 713 201	1 515 941
КАПІТАЛ				
Зареєстрований капітал	20	261 975	261 975	261 975
Резервний капітал		118 000	118 000	118 000
Резерв переоцінки		-	17 760	(3 070)
Нерозподілений прибуток		577 361	278 392	163 114
Інші резерви		-	311	3 804
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		957 336	676 438	543 823
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І КАПІТАЛУ		3 057 783	2 389 639	2 059 764

Звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за 2020 рік

У тисячах гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік (після змін облікової політики, Примітка 3)
Премії підписані, загальна сума	21	2 680 022	2 332 241
Зміна резерву незароблених премій, загальна сума	21	(206 985)	(209 671)
Премії зароблені		2 473 037	2 122 570
Премії, передані у перестраховання	21	(148 914)	(110 926)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	21	22 067	6 904
Чисті премії зароблені		2 346 190	2 018 548
Страхові відшкодування, загальна сума	21	(1 000 750)	(958 594)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	21	18 649	26 626
Зміна резервів на покриття збитків, загальна сума	21	(23 766)	(27 187)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	21	2 437	(5 792)
Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування		(1 003 432)	(962 947)
Аквізційні витрати	21,22	(617 259)	(512 455)
Чистий результат від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність		725 499	543 146
Процентні доходи	23	171 896	170 487
Адміністративні та інші операційні витрати	24	(494 710)	(460 356)
Прибутки / (збитки) від переоцінки залишків в іноземній валюті та від операцій з купівлі-продажу іноземної валюти		66 264	(56 181)
Прибуток, визнаний в результаті рекласифікації фінансових активів з оцінки за справедливою вартістю через інший сукупний дохід до справедливої вартості через прибуток або збиток	31	17 760	-
Збиток від переоцінки цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(12 013)	-
Інші операційні доходи		7 604	10 348
Інші витрати	25	(36 387)	(3 462)
Фінансові витрати		(7 364)	(8 151)
Прибуток до оподаткування		438 550	195 831
Витрати з податку на дохід за договорами страхування	26	(75 121)	(63 662)
Витрати з податку на прибуток	26	(64 770)	(20 384)
Прибуток за рік		298 658	111 785
<i>Статті, які можуть бути у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Інший сукупний дохід / (збиток) – резерв переоцінки боргових цінних паперів	31	(17 760)	20 830
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА РІК		280 898	132 615

Звіт про рух грошових коштів за 2020 рік

У тисячах українських гривень	Прим	2020 рік	2019 рік
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Находження від:			
Отриманих страхових премій		2 534 793	2 208 876
Компенсацій страхових виплат від перестраховика		7 021	29 222
Находження від регресу		76 034	65 282
Інші надходження *		126 534	115 267
Витрачання на оплату:			
премій, сплачених перестраховикам		(83 474)	(89 020)
податку на прибуток		(68 294)	(21 206)
податку на дохід за договорами страхування		(75 853)	(66 579)
страхових відшкодувань та врегулювання збитків		(1 012 672)	(1 020 558)
витрат на врегулювання регресних справ		(11 675)	(8 660)
адміністративних та інших операційних витрат працівникам		(136 612)	(150 280)
аквізичійних витрат		(206 352)	(231 570)
зобов'язань з інших податків та відрахувань на соціальні заходи **		(567 169)	(522 449)
нарахованих відсотків		(105 548)	(107 894)
інші витрачання *		(6 851)	(7 917)
інші витрачання *		(193 002)	(144 938)
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності		276 880	47 576
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Находження від:			
Погашення та продажу фінансових інвестицій		473 462	678 135
Продажу основних засобів		445	601
Відсотків		178 153	142 089
Повернення депозитів		566 286	396 007
Інші надходження		1 578	655
Витрачання на оплату:			
Придбання фінансових інвестицій		(1 000 231)	(910 205)
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(20 153)	(20 505)
Надання позик		(1 590)	(1 400)
Розміщення депозитів		(370 600)	(481 803)
Інші витрачання		(229)	(247)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		(172 879)	(196 673)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Сплата орендного зобов'язання		(30 473)	(28 738)
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності		(30 473)	(28 738)
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		73 528	(177 835)
Вплив зміни валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		19 960	(13 459)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		96 157	287 451
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	189 645	96 157

21 Аналіз страхових премій, виплат та аквізиційних витрат за 2020 рік

У тисячах гривень	Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Страхування вантажів та багажу (вантажобагажу)	Страхування майна	Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	Страхування відповідальності перед третіми особами	Страхування фінансових ризиків	Страхування медичних витрат	Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	Страхування сільськогосподарської продукції	Інші види страхування	Всього
Премії підписані, загальна сума	348 788	1 611 620	27 610	333 111	34 523	37 618	16 757	28 889	218 766	9 299	13 041	2 680 022
- пряме страхування	348 788	1 611 620	27 610	331 689	34 523	37 618	16 757	28 889	218 766	9 299	13 041	2 678 600
- відічне перестраховування	-	-	-	1 422	-	-	-	-	-	-	-	1 422
Премії підписані, загальна сума	348 788	1 611 620	27 610	333 111	34 523	37 618	16 757	28 889	218 766	9 299	13 041	2 680 022
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	(20 723)	(156 609)	(807)	(6 570)	(5 621)	(2 936)	(1 593)	4 049	(23 667)	9 927	(2 235)	(206 085)
Премії зароблені, загальна сума	328 065	1 455 011	26 803	326 541	28 702	34 682	15 164	32 938	195 099	19 226	10 806	2 473 037
Премії, передані у перестраховування	(17 718)	(10 010)	(16 984)	(67 594)	(56)	(21 365)	(9 397)	-	(505)	(4 369)	(916)	(148 914)
Зміна частки перестраховика у резерві незароблених премій	3 574	2 424	200	22 287	(3)	729	333	1	(38)	(7 440)	-	22 067
Чисті премії зароблені	313 921	1 447 425	10 019	281 234	28 843	14 046	6 100	32 939	194 556	7 417	9 890	2 346 190
Збитки відшкодовані	(161 895)	(669 305)	(6 006)	(54 559)	(5 704)	(3 470)	(292)	(15 633)	(101 429)	(8 627)	(787)	(1 027 707)
Витрати на врегулювання збитків	(19 659)	(9 672)	(11)	(325)	(6)	-	(2)	(1 579)	(4 418)	-	(91)	(35 763)
Дохід за регресами отриманий	-	73 487	217	233	-	-	-	-	1 408	-	-	75 325
Зміна капіталізованого балансу очікуваних регресів	-	4 057	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 057
Витрати на врегулювання регресів	-	(15 440)	(888)	(33)	-	(52)	-	-	(249)	-	-	(16 662)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	2 482	1 991	3 984	140	-	2 844	-	-	229	6 979	-	18 649
Страхові відшкодування	(179 072)	(614 902)	(2 704)	(54 544)	(5 710)	(678)	(294)	(17 212)	(104 459)	(1 648)	(878)	(982 101)
Зміни в резервах на покриття збитків, загальна сума	(950)	(18 230)	(393)	6 387	(10 533)	185	(1 775)	(601)	1 701	479	(38)	(23 768)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	699	(240)	176	771	-	(645)	1 861	-	(170)	(15)	-	2 437
Зміна у резерві на покриття збитків, чиста сума	(251)	(18 470)	(217)	7 158	(10 533)	(480)	86	(601)	1 531	464	(38)	(21 331)
Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування	(179 323)	(633 372)	(2 921)	(47 386)	(16 243)	(1 138)	(208)	(17 813)	(102 926)	(1 184)	(916)	(1 003 432)
Аквізиційні витрати понесені впродовж року	(42 301)	(458 455)	(2 078)	(107 516)	(8 246)	(2 357)	(2 055)	(5 476)	(30 895)	(1 355)	(3 746)	(664 480)
Зміна відстрочених аквізиційних витрат	2 992	47 333	173	(6 400)	1 612	312	276	(1 089)	2 862	(1 565)	715	47 221
Аквізиційні витрати	(39 309)	(411 122)	(1 905)	(113 916)	(6 634)	(2 045)	(1 779)	(6 565)	(28 033)	(2 920)	(3 031)	(617 259)
Чистий результат від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність	95 289	402 931	5 193	119 932	5 786	10 863	4 113	8 581	63 586	3 313	5 943	725 499

ДОДАТОК Б

Фінансова звітність підприємства за 2021 рік
Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12. 2021 рік

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	328 445	189 645
Депозити в банках	8	323 250	284 690
Інвестиції у боргові цінні папери	9	1 472 518	1 364 955
Дебіторська заборгованість, у тому числі дебіторська заборгованість за страховою діяльністю	10	812 754	622 544
Частка перестраховиків у резерві незароблених премій	19	42 128	37 619
Частка перестраховиків у резерві на покриття збитків	19	8 020	5 139
Відстрочені аквізиційні витрати	22	510 666	377 550
Відстрочений податковий актив	25	50 821	37 779
Обладнання та інші основні засоби	11	68 928	80 126
Нематеріальні активи	12	53 193	38 514
Передоплати та інші активи	13	25 430	19 222
Передоплата з податку на прибуток		2 281	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		3 698 434	3 057 783
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Резерв незароблених премій, загальна сума	19	1 689 424	1 329 564
Резерв на покриття збитків, загальна сума	19	302 269	234 480
Поточне зобов'язання з податку на прибуток та податку на дохід за договорами страхування	14	38 990	28 824
Суми, що підлягають сплаті перестраховикам	15	64 680	104 003
Суми, що підлягають сплаті страховим агентам та власникам страхових полісів	16	270 971	209 625
Зобов'язання з оренди	17	54 276	61 069
Нарахування, резерви та інші зобов'язання	18	123 052	132 882
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		2 543 662	2 100 447
КАПІТАЛ			
Зареєстрований капітал	20	261 975	261 975
Резервний капітал		118 000	118 000
Нерозподілений прибуток		774 797	577 361
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		1 154 772	957 336
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І КАПІТАЛУ		3 698 434	3 057 783

Звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за 2021 рік

<i>У тисячах гривень</i>	<i>Прим.</i>	<i>2021 рік</i>	<i>2020 рік</i>
Премії підписані, загальна сума	21	3 405 304	2 680 022
Зміна резерву незароблених премій, загальна сума	21	(359 860)	(206 985)
ПРЕМІЇ ЗАРОБЛЕНІ		3 045 444	2 473 037
Премії, передані у перестраховування	21	(163 795)	(148 914)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	21	4 509	22 067
ЧИСТІ ПРЕМІЇ ЗАРОБЛЕНІ		2 886 158	2 346 190
Страхові відшкодування, загальна сума	21	(1 281 058)	(1 000 750)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	21	12 633	18 649
Зміна резервів на покриття збитків, загальна сума	21	(67 789)	(23 768)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	21	2 881	2 437
Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування		1 333 333	1 003 432
Аквізиційні витрати	21,22	(803 140)	(617 259)
ЧИСТИЙ РЕЗУЛЬТАТ ВІД СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ВИРАХУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ІНШИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА СТРАХОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ		749 685	725 499
Процентні доходи	23	174 804	171 896
Адміністративні та інші операційні витрати (Збитки)прибутки від переоцінки залишків в іноземній валюті та від операцій з купівлі-продажу іноземної валюти	24	(529 969)	(494 710)
		(11 627)	66 265
Прибутки та збитки, визнані в результаті рекласифікації фінансових активів з оцінки через інший сукупний дохід до справедливої вартості через прибуток або збиток	31	-	17 760
Прибуток за вирахуванням збитків від цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(20 962)	(12 013)
Інші операційні доходи		3 836	7 604
Інші витрати		(31 857)	(36 387)
Фінансові витрати		(5 449)	(7 364)
ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ		328 461	438 550
Витрати з податку на дохід за договорами страхування	26	(90 349)	(75 122)
Витрати з податку на прибуток	26	(40 676)	(64 770)
ПРИБУТОК ЗА РІК		197 436	298 658
Статті, які можуть бути у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Інший сукупний дохід / (збиток) – резерв переоцінки боргових цінних паперів	31	-	(17 760)
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА РІК		197 436	280 898

Звіт про рух грошових коштів за 2021 рік

У тисячах українських гривень	Прим	2021 рік	2020 рік
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Отриманих страхових премій		3 226 226	2 534 793
Компенсації страхових виплат від перестраховика		4 916	7 021
Надходження від регресу		101 935	76 034
Інші надходження *		198 962	126 534
Витрачання на оплату:			
премій, сплачених перестраховикам		(203 727)	(83 474)
податку на прибуток		(50 171)	(68 294)
податку на дохід за договорами страхування		(97 779)	(75 853)
страхових відшкодувань та врегулювання збитків		(1 364 456)	(1 012 672)
витрати на врегулювання регресних справ		(18 992)	(11 675)
адміністративних та інших операційних витрат працівникам		(150 417)	(136 612)
аквізичійних витрат		(229 930)	(206 352)
зобов'язань з інших податків та відрахувань на соціальні заходи		(785 633)	(567 169)
нарахованих відсотків		(116 677)	(105 548)
інші витрачання *		(4 988)	(6 851)
		(306 116)	(193 002)
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності		203 153	276 880
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від:			
Погашення та продажу фінансових інвестицій		779 809	473 462
Продажу основних засобів		397	445
Надходження від погашення позик		1 404	-
Відсотків		196 842	178 153
Повернення депозитів		953 440	566 286
Інші надходження		-	1 578
Витрачання на оплату:			
Придбання фінансових інвестицій		(944 258)	(1 000 231)
Придбання основних засобів		(28 046)	(20 153)
Надання позик		(1 830)	(1 590)
Розміщення депозитів		(992 000)	(370 600)
Інші витрачання		(201)	(229)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		(34 443)	(172 879)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Сплата орендного зобов'язання		(29 612)	(30 473)
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності		(29 612)	(30 473)
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		139 098	(73 528)
Влив зміни валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		(298)	19 960
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		189 645	96 157
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	328 445	189 645

21 Аналіз страхових премій, виплат та аквізиційних витрат за 2021 рік

У тисячах гривень	Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Страхування вантажів та багажу (вантажного багажу)	Страхування майна	Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	Страхування відповідальності перед третіми особами	Страхування фінансових ризиків	Страхування медичних витрат	Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	Страхування сільськогосподарської продукції	Інші види страхування	Всього
Премії підписані, загальна сума	460 477	2 038 951	35 167	397 869	38 412	57 876	29 645	49 888	258 568	22 071	16 380	3 405 304
- пряме страхування	460 477	2 038 951	35 167	396 102	38 412	57 876	29 645	49 888	258 568	22 071	16 380	3 403 537
- вхідне перестрахування	-	-	-	1 767	-	-	-	-	-	-	-	1 767
Премії підписані, загальна сума	460 477	2 038 951	35 167	397 869	38 412	57 876	29 645	49 888	258 568	22 071	16 380	3 405 304
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	(64 079)	(191 552)	(37)	(56 018)	(1 944)	(7 543)	(817)	(4 347)	(23 387)	(8 334)	(1 802)	(359 860)
Премії зароблені, загальна сума	396 398	1 847 399	35 130	341 851	36 468	50 333	28 828	45 541	235 181	13 737	14 578	3 045 444
Премії, передані у перестрахування	(19 357)	(12 969)	(18 817)	(52 650)	(80)	(33 289)	(18 309)	-	(473)	(7 091)	(760)	(163 795)
Зміна частки перестраховика у резерві незароблених премій	1313	298	178	(3 225)	16	5187	157	-	(28)	611	2	4 509
Чисті премії зароблені	378 354	1 834 728	16 491	285 976	36 404	22 231	10 676	45 541	234 680	7 257	13 820	2 886 158
Збитки відшкодовані	(207 342)	(923 023)	(697)	(53 065)	(7 090)	(2 542)	(3 467)	(9 186)	(130 331)	(2 124)	(2 551)	(1 341 418)
Витрати на врегулювання збитків	(24 436)	(10 454)	-	(893)	(13)	-	-	(1 261)	(4 859)	-	(54)	(41 970)
Дохід за регресами отриманий	-	101 375	291	560	-	136	-	-	2 021	-	-	104 383
Зміна капіталізованого балансу очікуваних регресів	-	16 813	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16 813
Витрати на врегулювання регресів	-	(18 547)	(3)	(55)	-	-	-	-	(261)	-	-	(18 866)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	4 898	1 233	273	759	-	1 999	1 434	-	338	1 699	-	12 633
Чисті відшкодування виплачені	(226 880)	(832 603)	(136)	(52 694)	(7 103)	(407)	(2 033)	(10 447)	(133 092)	(425)	(2 605)	(1 268 425)
Зміна в резервах на покриття збитків, загальна сума	(11 963)	(32 670)	(2 291)	(1 090)	(1 366)	(3 180)	1 376	(117)	(14 925)	(780)	(783)	(67 789)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	115	130	803	712	-	2 322	(1 862)	-	24	637	-	2 881
Зміна у резерві на покриття збитків, чиста сума	(11 848)	(32 540)	(1 488)	(378)	(1 366)	(858)	(486)	(117)	(14 901)	(143)	(782)	(64 908)
Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування	(238 728)	(865 143)	(1 624)	(53 072)	(8 469)	(1 265)	(2 519)	(10 564)	(147 993)	(568)	(3 388)	(1 333 333)
Аквізиційні витрати понесені впродовж року	(58 662)	(628 931)	(4 801)	(155 501)	(9 541)	(3 629)	(2 902)	(9 182)	(38 911)	(2 716)	(9 738)	(924 514)
Зміна відстрочених аквізиційних витрат	7 313	71 391	1 287	35 722	317	555	259	923	2 555	258	794	121 374
Аквізиційні витрати	(51 349)	(557 540)	(3 514)	(119 779)	(9 224)	(3 074)	(2 643)	(8 259)	(36 356)	(2 458)	(8 944)	(803 140)
Чистий результат від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність	88 277	412 045	11 353	113 125	18 711	17 892	5 514	26 718	50 331	4 231	1 488	749 685

ДОДАТОК В

Фінансова звітність підприємства за 2022 рік
Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12. 2022 рік

У тисячах гривень	Прим.	31 грудня 2022 р.	31 грудня 2021 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	908 741	328 445
Депозити в банках	8	205 388	323 250
Інвестиції у боргові цінні папери	9	1 536 495	1 472 518
Дебіторська заборгованість, у тому числі дебіторська заборгованість за страховою діяльністю	10	795 014	812 754
Частка перестраховиків у резерві незароблених премій	19	17 473	42 128
Частка перестраховиків у резерві на покриття збитків	19	699 024	8 020
Відстрочені аквізиційні витрати	22	399 440	510 666
Відстрочений податковий актив	26	49 894	50 821
Обладнання та інші основні засоби	11	64 595	68 928
Нематеріальні активи	12	114 585	53 193
Передоплати та інші активи	13	25 707	25 430
Передоплата з податку на прибуток		2 278	2 281
ВСЬОГО АКТИВІВ		4 818 634	3 698 434
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Резерв незароблених премій, загальна сума	19	1 398 324	1 689 424
Резерв на покриття збитків, загальна сума	19	1 044 914	302 269
Поточне зобов'язання з податку на прибуток та податку на дохід за договорами страхування	14	27 316	38 990
Суми, що підлягають сплаті перестраховикам	15	146 423	64 680
Суми, що підлягають сплаті страховим агентам та власникам страхових полісів	16	273 778	270 971
Зобов'язання з оренди	17	38 556	54 276
Нарахування, резерви та інші зобов'язання	18	197 173	123 052
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		3 126 484	2 543 662
КАПІТАЛ			
Зареєстрований капітал	20	261 975	261 975
Резервний капітал		118 000	118 000
Нерозподілений прибуток		1 290 270	774 797
Резерв коливальності збитковості		21 905	-
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		1 692 150	1 154 772
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І КАПІТАЛУ		4 818 634	3 698 434

Звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за 2022 рік

<i>У тисячах гривень</i>	<i>Прим.</i>	<i>2022 рік</i>	<i>2021 рік</i>
Премії підписані, загальна сума	21	2 763 900	3 405 304
Зміна резерву незароблених премій, загальна сума	21	291 100	(359 860)
ПРЕМІЇ ЗАРОБЛЕНІ		3 055 000	3 045 444
Премії, передані у перестраховання	21	(94 798)	(163 795)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	21	(24 654)	4 509
ЧИСТІ ПРЕМІЇ ЗАРОБЛЕНІ		2 935 548	2 886 158
Страхові відшкодування виплачені, загальна сума	21	(1 019 216)	(1 281 058)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	21	7 054	12 633
Зміна резервів на покриття збитків, загальна сума	21	(742 645)	(67 789)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	21	691 004	2 881
ЧИСТА СУМА ПОНЕСЕНИХ ВИТРАТ НА СТРАХОВІ ВІДШКОДУВАННЯ		1 063 803	1 333 333
Аквізиційні витрати	21,22	(826 012)	(803 140)
ЧИСТИЙ РЕЗУЛЬТАТ ВІД СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ВИРАХУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ІНШИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА СТРАХОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ		1 045 733	749 685
Процентні доходи	23	232 130	174 804
Адміністративні та інші операційні витрати	24	(610 243)	(529 969)
Прибутки/(збитки) від переоцінки залишків в іноземній валюті та від операцій з купівлі-продажу іноземної валюти		204 343	(11 627)
Прибуток за вирахуванням збитків від цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(78 036)	(20 962)
Інші операційні доходи		14 399	3 836
Інші витрати		(53 679)	(31 857)
Фінансові витрати		(4 635)	(5 449)
ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ		750 012	328 461
Витрати з податку на дохід за договорами страхування	26	(91 576)	(90 349)
Витрати з податку на прибуток	26	(121 058)	(40 676)
ПРИБУТОК ЗА РІК		537 378	197 436
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА РІК		537 378	197 436

Звіт про рух грошових коштів за 2022 рік

У тисячах українських гривень	Прим	2022 рік	2021 рік
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Отриманих страхових премій		2 704 843	3 226 226
Компенсації страхових виплат від перестраховика		630	4 916
Відсотків		22 249	-
Надходження від регресу		94 388	101 935
Інші надходження *		114 437	198 962
Витрачання на оплату:			
премій, сплачених перестраховикам		(19 803)	(203 727)
податку на прибуток		(120 286)	(50 171)
податку на дохід за договорами страхування		(94 314)	(97 779)
страхових відшкодувань та врегулювання збитків		(1 035 574)	(1 364 456)
витрати на врегулювання регресних справ		(10 338)	(18 992)
адміністративних та інших операційних витрат		(164 097)	(150 417)
працівникам		(296 316)	(229 930)
аквізційних витрат		(660 182)	(785 633)
зобов'язань з інших податків та відрахувань на соціальні заходи		(144 224)	(116 677)
нарахованих відсотків		(4 536)	(4 988)
інші витрачання *		(72 654)	(306 116)
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності		314 223	203 153
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від:			
Погашення та продажу фінансових інвестицій		787 556	779 809
Продажу основних засобів		404	397
Надходження від погашення позик		1 513	1 404
Відсотків		202 115	196 842
Повернення депозитів		547 080	953 440
Витрачання на оплату:			
Придбання фінансових інвестицій		(787 910)	(944 258)
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(100 603)	(28 046)
Надання позик		(1 355)	(1 830)
Розміщення депозитів		(429 142)	(992 000)
Інші витрачання		-	(201)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		219 658	(34 443)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Сплата орендного зобов'язання		(23 777)	(29 612)
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності		(23 777)	(29 612)
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		510 104	139 098
Влив зміни валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		70 192	(298)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		328 445	189 645
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	7	908 741	328 445

21 Аналіз страхових премій, виплат та аквізиційних витрат за 2022 рік

У тисячах гривень	Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Страхування вантажів та багажу (вантажів багажу)	Страхування майна	Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	Страхування цивільної відповідальності перед третіми особами	Страхування фінансових ризиків	Страхування медичних витрат	Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми договорами)	Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами)	Інші види страхування	Всього
Премії підписані, загальна сума	428 972	1 517 415	20 832	314 973	35 722	31 592	44 685	70 834	229 470	50 267	19 138	2 763 900
- пряме страхування	428 972	1 517 415	20 832	313 061	35 722	31 592	44 685	70 834	229 470	50 267	19 138	2 761 988
- вхідне перестраховання	-	-	-	1 912	-	-	-	-	-	-	-	1 912
Премії підписані, загальна сума	428 972	1 517 415	20 832	314 973	35 722	31 592	44 685	70 834	229 470	50 267	19 138	2 763 900
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	20 735	218 295	(4 785)	49 707	962	8 551	(1 482)	(1 403)	11 316	(20 387)	9 591	291 100
Премії зароблені, загальна сума	449 707	1 735 710	16 047	364 680	36 684	40 143	43 203	69 431	240 786	29 880	28 729	3 055 000
Премії, передані у перестраховання	(9 437)	(8 693)	(5 327)	(41 156)	(2)	(8 954)	(12 164)	-	(369)	(910)	(7 786)	(94 798)
Зміна частки перестраховика у резерві незароблених премій	(5 895)	(566)	(465)	(8 499)	(22)	(7 816)	(718)	-	(53)	-	(620)	(24 654)
Чисті премії зароблені	434 375	1 726 451	10 255	315 025	36 660	23 373	30 321	69 431	240 364	28 970	20 323	2 935 548
Збитки відшкодовані	(176 648)	(695 147)	(289)	(49 099)	(6 868)	(1 879)	(2 771)	(20 648)	(81 926)	(2 768)	(1 695)	(1 039 738)
Витрати на врегулювання збитків	(29 811)	(9 442)	-	(595)	(3)	(25)	(4)	(2 708)	(3 074)	(39)	(490)	(46 191)
Дохід за регресами	-	94 347	-	193	-	-	-	-	645	-	-	95 185
Зміна капіталізованого балансу очікуваних регресів	-	(11 759)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(11 759)
Витрати на врегулювання регресів	-	(16 455)	-	(50)	-	-	-	-	(208)	-	-	(16 713)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	4 269	206	-	194	-	1 390	-	-	102	-	893	7 054
Чисті відшкодування виплачені	(202 190)	(638 250)	(289)	(49 357)	(6 871)	(514)	(2 775)	(23 356)	(84 461)	(2 807)	(1 292)	(1 012 162)
Зміни в резервах на покриття збитків, загальна сума	10 502	6 820	2 180	(53 938)	9 453	(699 216)	(3 038)	(12 936)	13 951	(14 135)	(2 288)	(742 645)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	(191)	(171)	(1 261)	1 034	-	692 105	-	-	(56)	-	(456)	691 004
Зміна у резерві на покриття збитків, чиста сума	10 311	6 649	919	(52 904)	9 453	(7 111)	(3 038)	(12 936)	13 895	(14 135)	(2 744)	(51 641)
Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування	(191 879)	(631 601)	630	(102 261)	2 582	(7 625)	(5 813)	(36 292)	(70 566)	(16 942)	(4 036)	(1 063 803)
Аквізиційні витрати понесені впродовж року	(57 043)	(430 271)	(3 941)	(131 688)	(8 646)	(10 636)	(21 466)	(14 207)	(32 175)	(6 245)	(7 199)	(723 517)
Зміна відстрочених аквізиційних витрат	(1 339)	(81 823)	560	(22 217)	(356)	315	1 940	184	(2 059)	2 735	(435)	(102 495)
Аквізиційні витрати	(58 382)	(512 094)	(3 381)	(153 905)	(9 002)	(10 321)	(19 526)	(14 023)	(34 234)	(3 510)	(7 634)	(826 012)
Чистий результат від страхової діяльності до вираховування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність	184 114	582 756	7 504	58 859	30 240	5 427	4 982	19 116	135 564	8 518	8 653	1 045 733